

d ů v o d e c h:

Jest přisvědčiti žalované, že v souzeném případě, ačkoliv jde o nárok dle § 1042 obč. zák., neplatí 30letá lhůta promlčecí (§ 1478 obč. zák.), nýbrž lhůta tříletá dle § 1486 čís. 3 obč. zák. (viz rozh. čís. 14009 Sb. n. s.). Jde o nárok, jež uplatňuje zemský fond jako zástupce zemského ústavu pro nervově choré z důvodu výživy a ošetřování otce žalované. Dle § 1486 čís. 3 obč. zák. promlčují se však všechny pohledávky vzniklé převzetím do výživy, ošetřování, léčení, vychování a vyučování osobami, které se tím zabývají, nebo ústavy, jež slouží tomuto účelu. Toto ustanovení je všeobecné, takže se týče jak nároků, které příslušejí oprávněnému proti osobě ošetřované, tak i nároků, příslušejících dle § 1042 obč. zák. ošetřovateli a poskytovateli výživy proti osobě, která po zákonu byla k ošetřování nebo k výživě povinována, ať již jako syn nebo dcera, ať již jako otec nebo matka, neboť i nárok proti těmto osobám jest nárokem na náhradu nákladů ošetřovacích a vyživovacích a podléhá proto téže tříleté lhůtě promlčecí. Ostatně by postrádalo vší logiky, aby nárok ústavu proti osobě požívající ošetření se promlčoval ve lhůtě 3leté, kdežto nárok druhořadý proti osobám subsidiárně zavázaným trval dále po celou dobu 30 let. Toto výjimečné v § 1486 čís. 3 obč. zák. obsažené ustanovení jest plně odůvodněno, nýboť jde o osoby, které na se berou povinnost poskytovat výživu nikoli v ojedinělém případě, nýbrž pravidelně po živnostensku za účelem docílení zisku, a o dobročinné ústavy. Dá se u nich čekat, že vynaloží potřebnou péči i při vymáhání náhrady výživného a nedopustí, aby náklady ty prodlením času vzrostly, nýbrž, že vymáhati budou náhradu nákladů těch dle povahy vyživovacích příspěvků v krátkých úsecích časových, poněvadž jen tak se snadno unese plnění vyživovací povinnosti a náhrada nákladů na výživu vynaložených, kdežto náhradní nárok, týkající se vyživovacích dávek, trvajících déle tří roků, může se státi svojí výší nedostižným a může ohroziti existenci povinného. Na judikát čís. 81 ze 17. prosince 1873, Gl. U. 5177 nelze se odvolávati, poněvadž nové znění § 1486 čís. 3 obč. zák. bylo stanoveno třetí dílčí novelou z roku 1916, čímž nastala změna v právu před tím platném (viz výklad prof. Svobody k § 1042 obč. zák. v komentáři Klangově k obč. zák. str. 936).

Čís. 15114.

Podmínka § 368 odst. 2 ex. ř. musí býti splněna jen, když se interesse uplatňuje u soudu exekučního, jinak lze uplatňovati interesse kdykoliv, i před zahájením exekuce.

Právo volby podle § 12 odst. 2 ex. ř. má dlužník i při alternativním zmocnění podle § 410 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1936, Rv I 1137/34.)

Rozsudkem ze dne 6. února 1929 byl žalovaný Jindřich C. M. uznán povinným zaplatiti žalobkyni Marianě R-ové částku 8000 zl. konv. měny ve skutečném stříbře, 20 zl. na 1 Kolínskou marku ryzího stříbra nebo v jiných měnách úplně stejné vnitřní hodnoty nebo 74.539 Kč 36 h se 4½ % úroky od 1. ledna 1923 a 5 % úroky z prodlení od 1. března 1923 a útraty sporu v částce 10.023 Kč 20 h pod exekucí. Vrchní soud rozsudkem ze dne 6. června 1929 zamítl odvolání žalovaného a odsoudil ho k zaplacení útrat řízení odvolacího v částce 1.306 Kč 20 h. Nejvyšší soud zamítnuv odvolání dne 12. září 1930, odsoudil žalovaného k zaplacení nákladů dovolacího řízení v částce 2.237 Kč. Dále zavázal se žalovaný k zaplacení dalších mimosoudních útrat v částce 1.000 Kč. Dopisem ze dne 23. června 1930 vyzval zástupce žalobkyně Dr. W. zástupce žalovaného Dr. H-ého, aby zaplatil částku rozsudkem přiznanou do 31. prosince 1930. Na to Dr. H. dopisem z 26. června 1930 odpověděl, že jeho mandant zažalovanou částku per 74.539 Kč 36 h zaplatí nejpozději do 31. prosince 1930 i s úroky a útratami všech tří stolic a útratami smírčího jednání, a že zároveň zařizuje, aby jako splátka na tento dluh byl poukázán k rukám Dr. W-a obnos 21.680 Kč s úroky od 1. listopadu 1928, jenž jest uložen na vázanou knížku u Zemské banky. V únoru 1931 stalo se mezi zástupci stran vyúčtování, načež v dopise ze dne 14. února 1931 sdělil Dr. H. Dr. W-ovi obsah téhož takto: Žalovaný Jindřich C. M. měl zaplatiti kapitál 8.000 zl. konv. měny ve stříbře nebo v jiných mincích stejné vnitřní hodnoty, nebo 74.539 Kč 36 h, úroky a útraty sporu 45.962 Kč, úhrnem 120.501 Kč 88 h. Na tento obnos bylo zaplaceno: dne 21. července 1930 23.283 Kč 70 h, dne 21. ledna 1931 50.000 Kč, úhrnem 73.283 Kč 70 h. Tím jsou zaplaceny úroky a útraty 45.962 Kč 52 h a z kapitálu 27.321 Kč 18 h, t. j. 36·654 % kapitálu. Současně žádal v tomto dopise Dr. H. povolení lhůty do 15. března 1931 ke konečnému vyřízení této věci. V dopise ze dne 16. února 1931 Dr. W. potvrdil Dr. H-ému, že toto súčtování se shoduje s jeho účtováním, a vyzval ho, aby zaplatil nedoplatek 47.218 Kč 18 h s 5 % úroky ode dne 1. března 1931 ve vyžádané lhůtě do 15. března 1931, a připojil jako přílohy složenku za účelem placení. Tato lhůta k zaplacení nedoplatku 47.218 Kč 18 h nebyla však dodržena a po opětných urgencích byla Dr. H-ému udělena nová lhůta ku placení do 15. května 1931. Dopisem z 23. března 1931 sdělil Jarolím F., že se zavázal vůči žalovanému zaplatiti, po případě uhraditi všechna břemena na velkostatku S. v zemských deskách, po případě knihách pozemkových váznoucí, a že do souboru těchto jeho povinností patří i pohledávka, jež jest žalobou vymáhána a že hodlá nedoplatek na základě súčtování 63·346 % kapitálu s 5 % úroky za čas od 1. března 1931 do 31. března 1931 zaplatiti v efektivních stříbrných mincích, poněvadž vzhledem k tehdejšímu kursu stříbra byl by nucen použití možnosti placení ve stříbře dle rozsudku stanovené. Avšak Dr. W. dopisem z 26. března 1931 zamítl nabídku Jarolíma F-a jako nezpůsobitou ku splnění závazku žalovaného. Zástupce žalovaného Dr. H., který byl vyrozuměn o nabídce Jarolíma F-a a stanovisku zástupce žalobkyně, prohlásil pak dopisem z 29. dubna 1931, že jeho mandant ponechává soudu rozhodnutí otázky, je-li žalobkyně povinna přijmouti

stříbro, nabídnuté Jarolímem F-em. Dne 26. května 1931 složil Jarolím F. pro žalobkyni do úschovy soudu třináct sáčků à 500 kusů jednokorunových a tři sáčky à 1000 kusech jednozlatkových. Žalobkyně bez prejudice svého právního stanoviska, že žalovaný jest povinen k úplnému plnění v Kč, po případě k úhradě škody vzniklé klesnutím kursu stříbra, vybrala tyto uložené stříbrné mince, totiž 2.999 jednozlatkové (stříbrný zlatník scházel) a 6.500 jednokorunové a vyměnila je u Národní banky dne 3. května 1932 za 17.268 Kč 50 h (váha ryzího stříbra činila 59'960 kg, za 1 kg placeno dle kursu Národní banky 288 Kč). Žalobkyně tvrdí: Žalovaný byl odsouzen alternativně k zaplacení určité sumy efektivních stříbrných mincí nebo částky 74.539 Kč 36 h s přísl., měl tedy dle rozsudku právo volby a vykonal toto právo volby ve prospěch Kč, jednak částečným plněním v Kč, jednak výslovným prohlášením. Plnil totiž k zaplacení dluhu rozsudkem určeného dne 21. července 1930 23.283 Kč 70 h a dne 21. ledna 1931 50.000 Kč. Kromě toho převzal zaplacení nedoplatku dle súčtování v únoru 1931 konaného per 47.218 Kč s 5% úroky ode dne 1. března 1931 výslovně dopisem ze dne 14. února 1931 a žádal sám k tomuto placení o lhůty, které mu byly povoleny. Volební právo jeho tedy zaniklo a od volby jedenkrát vykonané zapraviti svůj dluh v Kč, nemůže jednostranně ustoupiti bez souhlasu žalobkyně. Po dobropisu výtěžku stříbrných mincí v obnosu 17.268 Kč 50 h, z čehož připadají 3.934 Kč 82 h na 5% úroky ze 47.218 Kč 18 h za dobu od 1. března 1931 do 1. listopadu 1932 a zbytek 13.334 Kč 68 h na kapitál, zbývá nedoplatek 33.883 Kč 50 h s 5% úroky ode dne 1. listopadu 1932, zaplacení tohoto obnosu však žalovaný odmítá. Avšak žalobní nárok jest též odůvodněn i pro případ, že by žalovaný byl oprávněn plniti zbytek svého dluhu ve stříbře. Zažalovaný kapitál byl totiž splatný dne 1. ledna 1923 a žalovaný byl by jenom zproštěn, kdyby byl zaplatil v den splatnosti v efektivním stříbře. Kdyby byl býval žalovaný zaplatil v den splatnosti efektivní stříbrné mince, byl by žalobce obdržel za 1 kg ryzího stříbra 700 Kč, avšak následkem opožděného plnění a klesnutí kursu stříbra bylo docíleno za 1 kg ryzího stříbra jenom 288 Kč. Stříbrné mince žalovaným, po případě jménem žalovaného plněné měly obsah 59'960 kg ryzího stříbra. Škoda žalobcem takto způsobená sestává a) ze ztráty kursu, jež činí za 1 kg 412 Kč, celkem tedy 24.703 Kč 52 h, b) z ušlých 5% úroků z 24.703 Kč 52 h za dobu od 1. ledna 1923, t. j. dne splatnosti, až do dne podání žaloby, t. j. 1. prosince 1932, 12.288 Kč 83 h, úhrnem 36.952 Kč 35 h. Žalobkyně proto navrhuje, aby žalovaný byl uznán povinným zaplatiti žalobkyni částku 33.883 Kč 50 h s 5% úroky ode dne 1. listopadu 1932. Eventelně pak navrhuje žalobkyně v případě, že by soud této žalobní prosbě nevyhověl, odsouzení žalovaného k náhradě škody v částce 36.952 Kč 35 h s 5% úroky od 2. prosince 1932. P r v ý s o u d odmítl žalobu s návrhem na zaplacení 33.883 Kč 50 h a nevyhověl pro tentokrátě druhému žalobnímu žádání na zaplacení 36.952 Kč 35 h. O d v o l a c í s o u d nevyhověl ani rekursu do odmítací části prvního rozsudku ani odvolání do rozsudku, jímž byla žaloba zamítnuta. D ů v o d y: Když dlužník po rozsudku prohlásí,

že uznává za svou povinnost to, k čemu jest odsouzen, nemění se tím jeho závazek z rozsudku, také sečkání věřitele se změnou platební lhůty v rozsudku stanovené má jen ten význam, že věřitel jest novým ujednáním vázán, ale rozsudek zůstává exekucním titulem a dlužník má jen obranu proti exekuci, když věřitel by povoleného sečkání nedbal (§ 35 ex. ř.). Tvrzené ujednání mezi stranami, že na místo alternativní obligace nastoupil jen závazek plnění v československých korunách, neměnilo by také nic na věci, neboť rozsudek odsuzuje žalovaného také k plnění v této měně a to právě činí žalobu na zaplacení zbytku přisouzené pohledávky zbytečnou; zdali může žalovaný voliti ještě z alternativ v rozsudku, může se vyřídit jen v případném exekucním řízení. Okolnost, že strany ujednaly, aby žalovaný zaplatil ještě 1.000 Kč na mimosoudní útraty, jest bez významu, ježto tento obnos vyrovnán jest z poskytnutých již splátek podle souhlasného sčítání v únoru 1931. Procesní ekonomie, které se žalobkyně dovolává, právě vylučuje tuto žalobu, ježto je zbytečná. Žalobkyně může svůj právní nárok, nedoplatek pohledávky s příslušenstvím již přisouzené, exekučně vymáhati. Požadovati interesse podle § 368 ex. ř. nelze, neboť ani žalobkyně ne tvrdí, že se zřekla pokračování v zahájeném již exekucním řízení, aneb že by exekucní řízení zůstalo bez výsledku; dokud tyto okolnosti nenastaly, nelze požadovati interesse neb škodu následkem neplnění závazku (§ 368 odst. 3 ex. ř.). Tento eventuelní nárok jest proto předčasný, a, ježto lze vésti exekuci pro zbytek pohledávky, také zbytečný. Lze ovšem uplatňovati škodu prodlením vzešlou, ale kde již jest rozsudek a přiznány úroky z prodlení, jest i pro návrh na náhradu škody exekucní titul, neboť škoda prodlením v placení peněžní jistiny vzešlá nahrazuje se úroky z prodlení (§ 1333 obč. zák.). Pokud žalobkyně odvozuje nárok na placení 36.952 Kč 35 h s přísl. z toho, že plnil žalovaný, po případě za něho Jarolím F. opožděně ve stříbře, které mezitím pokleslo v kursu, nelze z toho zatím nic jiného dovozovati, než že po případě není splněn ještě závazek z rozsudku, podle kterého žalovaný mohl plniti v československých korunách, nebo efektivně ve stříbře. Druhá žalobní žádost byla by vskutku jen uplatněním interesse pro nesplnění, jak žalobkyně sama nárok ten označuje, ale pro toto uplatnění nejsou ještě dány zákonné podmínky.

N e j v y š š í s o u d odmítl dovolací rekurs, pokud žaloba byla odmítnuta, jinak dovolání nevyhověl.

D ů v o d y:

Žalobní nárok na doplacení částky 33.883 Kč 50 h byl prvním soudem odmítnut z důvodu věci rozsouzené a usnesení to bylo odvolacím soudem potvrzeno. Tím byl tento žalobní nárok vyřízen s konečnou platností. Eventuální návrh žalobní na zaplacení 36.952 Kč 35 h s příslušenstvím jako náhrady škody, způsobené žalobkyni opožděným plněním a klesnutím kursu čistého stříbra byl zamítnut pro tentokráte. Názor od-

volacího soudu, že požadovati interese podle § 368 ex. ř. nelze, ježto žalobkyně ani netvrdí, že se zřekla pokračování v zahájeném již exekučním řízení, nebo že exekuční řízení zůstalo bez výsledku, jest ovšem mylný, neboť tyto podmínky stanoví § 368 odst. 2 ex. ř. jen pro případ, když věřitel chce interese uplatňovati u soudu exekučního. Chce-li je uplatňovati u soudu jinak k tomu příslušného, může je uplatňovati kdykoliv, i před zahájením exekuce. Odstavec druhý § 368 ex. ř. není nic jiného, než pouhý předpis kompetenční (Hora, System exekučního práva, vyd. z roku 1930, str. 269 a Neumann-Lichtblau, Kom., vyd. z r. 1928 k § 368 ex. ř., str. 1122—1123). V tom má dovolatelka pravdu, přehlíží však, že ustanovení § 368 ex. ř. týká se jen třetího oddílu exekučního řádu, tedy exekuce, aby něco bylo vykonáno neb opominuto. Pravoplatným rozsudkem ze dne 6. února 1929 byl nyní již zemřelý Jindřich C.-M. odsouzen, aby žalobkyni zaplatil 8.000 zl. konv. měny ve skutečném stříbře, 20 zl. na jednu kolínskou marku ryzího stříbra, nebo v jiných mincích úplně stejné vnitřní hodnoty, nebo 74.539 Kč 36 h s příslušenstvím. Žalovaná strana zaplatila žalobkyni na tuto pohledávku s přísl. 73.283 Kč 70 h a zbytek 47.218 Kč 18 h chtěla zaplatiti v efektivních stříbrných mincích, což však zástupce žalobkyně zamítl, a vybral stříbrné mince k soudu složené v hodnotě 17.268 Kč 50 h jen jako částečnou úhradu zbývajících dluhu. Podle § 12 odst. 2 ex. ř. přísluší-li dlužníkovi volba mezi několikerým plněním, může dlužník vykonati právo výběru tehdy, neobdržel-li věřitel ani zcela, ani z části plnění, které si byl vyvolil, při čemž je zcela nerozhodno, zdali plnění se stalo dobrovolně či exekucí. To platí nejen při alternativním závazku, nýbrž i při alternativním zmocnění podle § 410 c. ř. s., neboť ani při alternativním zmocnění nemá dlužník bez souhlasu věřitelova právo plniti část svého závazku v penězích a část jinak. Možnost použití § 12 odst. 2 ex. ř. v tomto případě na dlužníka vychází z toho, že se dlužník při alternativním zmocnění ocitá v téže situaci jako při alternativním závazku (Neumann-Lichtblau, Kom. k § 12 ex. ř., str. 94—95). Za tohoto stavu věci je tedy možné, že žalobkyně, učiní-li exekuční návrh k vydobytí zbytku své pohledávky v Kč z rozsudku ze dne 6. března 1929, bude míti s návrhem tím úspěch, a, dokud zde tato možnost jest, je skutečně eventuální návrh žalobní na náhradu škody, způsobené žalobkyni opožděným plněním a klesnutím kursu čistého stříbra předčasný. Zdali je nárok ten, nehledě k jeho předčasnosti, také neodůvodněný, netřeba se v tomto sporu zabývati. Že mezi spornými stranami bylo v roce 1931 při tom, když pro žalobkyni byly složeny stříbrné mince k úhradě zbytku její pohledávky, umluveno, že sice původní rozsudek pokládá se za splněný, při čemž si žalobkyně vyhradila nárok na náhradu škody z důvodu opožděného plnění, a že bylo proto mezi stranami též umluveno, že žalobkyně nepovede exekuci, nýbrž že podá žalobu, nebylo v první stolici tvrzeno, ani soudem zjištěno. To uvedla strana žalovaná teprve v odvolacím sdělení a žalobkyně s jistou obměnou až teprve v dovolání. Nelze proto k této okolnosti přihlížeti.